

Destan Dönemi Türk Edebiyatı - 1

1. *Erdi aşın taturgan*

Yavlak yağig kaçurgan

Ograk süsin kaytargan

Bastı ölüm ahtarı

(O, yemeğini tattıran, kötü düşmanları kaçırtan, ograk ordusunu püskürtten yiğit idi. Ölüm onu yıkarak bastırdı.)

İslamiyet öncesine ait bu dörtlüğün tema bakımından İslami devir Türk edebiyatındaki karşılığı nedir?

- A) Koşma
C) Sagu
E) Varsağı
- B) Sav
D) Mersiye

2. *Kaklar kamug kölerdi*

Taglar başı ilerdi

Ajun tını yılırdı

Tütü çeçek çerkeşür

(Kuru yerler hep gülerdi, dağ başları göründü. Dünyanın soluğu ılıdı, türlü çiçekler sıralandı.)

Yukarıdaki metin parçası İslam uygarlığı çevresinde gelişen Türk edebiyatı döneminde oluşturulsaydı aşağıdakilerden hangisiyle adlandırılırdı?

- A) Koşma
C) Destan
E) Devriye
- B) Varsağı
D) İlahi

3. *Begler atın argurup*

Kadgu anı turgurup

Mengzi yüzi sargarup

Korkum angar türtülür

(Beyler atını yordu, kaygı onları durdurdu. Benizleri, yüzleri safran sürülmüş gibi sarardı.)

Bu şiire hâkim olan duygu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sabır
D) Özlem
- B) Huzur
E) Hüzün
- C) Gurur

4.

Sagu

Koşuk

Ödlek arıg kevredi

Tümen çiçek tizildi

Yunçığ yavu tavradı

Bükünden ol yazıldı

Erdem yeme sevredi

Öküş yatıp özeldi

Ajun begi çertilür

Yirde kopa adrışur

**Bu dörtlüklerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylene-
mez?**

- A) Her ikisinde de redif vardır.
B) Dillerine Türkçe sözcükler hâkimdir.
C) 7'li hece ölçüsüyle söylenmişlerdir.
D) Uyak düzenleri sarmaldır.
E) Dize başı kafiyeleri yoktur.

5. **İslamiyetin kabulünden önceki Türk edebiyatıyla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisinde bilgi yanlışı vardır?**

- A) Kahramanlık teması sıklıkla işlenmiştir.
B) Yerlilik ön planda olup tercüme eser yoktur.
C) Budizmin ve Maniheizm etkisi görülür.
D) Sığır, şölen ve yağ törenleri şiirlerin söylenmesine zemin hazırlamıştır.
E) Mitler ve tarihî hadiseler metinlerin şekillenmesine kaynaklık etmiştir.

6. Budist inanç sistemini başkalarına tanıtmak, benimsetmek ve böylece Budizmi yaymak maksadıyla yazılmış olan ---- Çince'den çevridir..

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

- A) Sekiz Yükmek
C) Çaştani Beg
E) Irk Bitig
- B) Maitrisimit
D) Huastuanift

7. Aşağıdakilerden hangisi doğal bir destanın özelliklerinden değildir?

- A) Bir milletin ortak ürünüdür.
- B) Oluşum, yayılma ve derlenme safhaları vardır.
- C) Çıkış noktası göç, afet, savaş gibi toplumu derinden etkileyen olaylardır.
- D) Belli tiplere ve motiflere sahiptir.
- E) Yaşanmış veya yaşanabilecek olaylar anlatılır.

8. Aşağıdakilerden hangisi destanın genel özelliklerinden biri değildir?

- A) Manzum ya da mensur formda olabilmesi
- B) Tabiatla iç içe bir hayatı yansıtmayı
- C) Olağanüstü vaka ve varlıklara yer vermesi
- D) Kahramanlık teması etrafında yapılandırılması
- E) Evrensel nitelikli mesajlar iletmesi

9. Oğuz Kağan Destanı'ndan alınan aşağıdaki metin parçalarının hangisinde destanın olduğu zaman diliminin inanç dünyasıyla ilgili önemli bir bilgiye ulaşılabilir?

- A) Ben ödedim çok şükür
Borcumu Gök Tanrıya
- B) Ben sizlere kağan oldum
Alalım yay ile kalkan
- C) Daha deniz, daha müren
Güneş bayrak gök kurikan
- D) Nişan olsun bize buyan
Bozkurt olsun bize uran
- E) Dedi: Ey oğullarım! Kullanın bir yay gibi
Oklarınız erişsin göğe dek bu yay gibi

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlış ya pılmıştır?

- A) Orhun Yazıtları ile ilgili en eski bahis 13. yüzyılda Cüveyni tarafından yazılan Târîh-i Cihangüşâ'dır.
- B) Türkiye'de Orhun Yazıtları'nı ilk tanıtan bilim adamı Necip Âsımdır.
- C) Orhun Yazıtları'nın harf sisteminin çözülmesinde yazıtlarda bulunan Çince metinler önemli birer ipucu olmuştur.
- D) Yazıtların harf sisteminin tam çözümü Macar Türkolog Vambery tarafından 1793 yılında gerçekleştirilmiştir.
- E) Köktürk alfabesi 38 harften oluşur. Bunlardan 4'ü ünlü, 31'i ünsüz, 3'ü çift ünsüz sesler için kullanılır.

11. Dilimizin zenginliğini ve ifade gücünü ortaya koyan ilk edebî belgelerimizdir. Danimarkalı bilgin Thomsen tarafından okunmuştur. Anı ve hitabet türünün özelliklerini taşımaktadır. Türk adının geçtiği ilk Türkçe metindir.

Yukarıda bazı özellikleri sıralanan yapıt aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kutadgu Bilig
- B) Dede Korkut Hikâyeleri
- C) Göktürk Abideleri
- D) Babürname
- E) Divanu Lügat'it Türk

12. I. Yuğ, genel yas törenlerine verilen isimdir.
II. Yuğ törenlerinde, ölen kişinin ardından söylenen şiirlere "koşuk" denir.
III. Bugünkü atasözünün karşılığı o dönemde "sav"dır.
IV. Törenleri "şaman (baksı)" denilen büyücü, hekim, ozan olarak görülen kişiler yönetir.
V. Söylenen şiirlere eşlik eden telli sazlara "kopuz" adı verilir.

İslamiyet öncesi Türk kültürü ile ilgili numaralanmış yargılardan hangisinde yanlış bir bilgi verilmiştir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

